

Göteborgs
Stad

Äldre samt vård- och omsorgsnämndens lokalfunktionsprogram för vård- och omsorgsboende

Reglerande styrande dokument

Policy
► **Riktlinje**
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Gäller för:
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden

Diarienummer:
N160-2039/24

Datum och paragraf för beslutet:
2024-12-10, §186

Dokumentsort:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tills vidare

Senast reviderad:
-

Dokumentansvarig:
Avdelningschef Kvalitet och Utveckling, Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Bilagor:
-

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna riktlinje	5
Vem omfattas av riktlinjen	5
Bakgrund	5
Lagbestämmelser	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Vägledning och avsteg	6
Riktlinje	7
Vad är ett vård- och omsorgsboende	7
Målgrupp	7
Syfte	8
Faktorer som påverkar användningen av den fysiska miljön	8
Lokalisering och omgivning	8
Åldrandet och den fysiska miljön	8
Färgsättning, ljus, ljud och materialval	8
Hygienisk standard	9
Digital infrastruktur	10
Allmänna utrymmen	10
Övergripande byggnadsutformning	10
Hissar	10
RWC (RullstolsWC) och allmän toalett	11
Entréer	11
Säkerhetshöjande system	12

Lokaler och utrymmen som används av den enskilde hyresgästen.....	12
Egna lägenheten på boendeenheten.....	12
Gemensamt kök och matplats på boendeenheten.....	14
Gemensamt vardagsrum på boendeenheten.....	14
Gemensamma utrymmen på boendeenheten.....	14
Lokal för aktiviteter utanför boendeenheten.....	15
Hälsofrämjande utemiljö	15
Lokaler för administration och medarbetare	16
Administrativa lokaler	16
Personalutrymmen	16
Lokaler för service och drift.....	17
Leveranser och mellanförvaring	17
Lokalvård	17
Läkemedelsrum.....	17
Sopor och återvinning	18
Spol- och diskdesinfektor	18
Tvättstuga	18
Vaktmästeri	18
Förråd och förvaring för verksamheten	18
Förråd och förvaring	18
Projektspecifika funktioner	19
Tillagnings- eller mottagningskök	19
Restaurang och/eller kafé.....	20
Parkering.....	20
Andra boendeutrymmen.....	20
Samnyttja och samlokalisering med andra verksamheter	20
Krisberedskap	20

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Lokalfunktionsprogrammet är ett styrande dokument i form av en riktlinje som efter avvägning mellan verksamhetskrav, kostnadseffektivitet och strategisk planering sammanställer de val som staden gjort avseende lokalfunktioner på vård- och omsorgsboenden. Programmet utgår från verksamhetens behov för att säkerställa ändamålsenliga lokaler avseende både boende- och arbetsmiljö. Avsikten är att kvalitetssäkra och effektivisera i ny- och ombyggnadsprojekt och att skapa långsiktigt hållbara och likvärdiga lokaler.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tills vidare för äldre samt vård- och omsorgsnämndens lokaler för vård- och omsorgsboende. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ansvarar för uppföljningen av riktlinjen. Riktlinjen ska vara ett levande dokument och uppdateras vid behov utifrån nya erfarenheter och evidens. Förändrade arbetssätt, ny lagstiftning och liknande kan göra ändringar nödvändiga.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i samband med antagande av *Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler* att ansvar för ramprogram för lokalutformning av vård- och omsorgsboenden i Göteborgs Stad överförs från kommunstyrelsen till äldre samt vård- och omsorgsnämnden (KF, 2024-02-01, §27 SLK-2021-00581). I samband med detta har Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen identifierat ett behov av att uppdatera befintligt *Ramprogram för lokalutformning av vård- och omsorgsboenden i Göteborgs Stad*.

Lagbestämmelser

Gällande lagkrav, myndighetskrav, föreskrifter, anvisningar och standarder/policys/riktlinjer för enskilda hyresgäster, verksamheter, fastighetens utformning och stadens säkerhet ska alltid följas. Dessa redovisas inte specifikt i lokalfunktionsprogrammet och ska alltid inhämtas från ursprungskällan.

Koppling till andra styrande dokument

Följande styrande dokument med koppling till kommunala verksamhetslokaler ska alltid följas.

Styrande dokument	Koppling till denna riktlinje
Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler KF, 2024-02-01	Nyckeltal för lokalyta och friyta. Nyckeltalen avser både inhyrning och egen produktion/byggnation. Utgångspunkter om hur stadens nämnder och bolagsstyrelser ska agera gällande samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler.
Göteborgs Stads riktlinje för investering i och inhyrning samt äga eller hyra kommunala verksamhetslokaler KF 2023-01-26	Styr valet om lokalerna ska ägas eller hyras.
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021 – 2026, av KF 2015-06-11, reviderat 2019-03-28.	Skapa jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället.
Stadsfastighetsförvaltningens tekniska krav och anvisningar (TKA)	Tekniska krav och anvisningar (TKA) är stadsfastighetsförvaltningens specifika komplement till lagar, förordningar och praxis i projektering. Ska följas när entreprenör och konsult ska utföra arbeten i vård- och omsorgsboenden.
Bygghälsa och Vårdhygien (Svensk Förening för Vårdhygien (SFVH))	Rapporten Bygghälsa och Vårdhygien vänder sig till planerare, byggkonsulter och beslutsfattare med avsikt att underlätta samarbetet mellan vårdhygienisk samt bygg- och planeringsteknisk expertis med syfte att förebygga smittspridning och uppkomst av vårdrelaterade infektioner i vård- och omsorgsboende.
Riktlinjer för mobilitet och parkering i Göteborgs Stad.	Riktlinjen hanterar mobilitets- och parkeringsfrågor i detaljplan och bygglov.

Vägledning och avsteg

Stadsfastighetsnämnden har ett samordningsansvar för genomförande av beställningar utifrån programmet som ligger till grund för ny-, till- eller ombyggnationer av vård- och omsorgsboende. Programmet riktar sig till de som har i uppdrag att planera och genomföra projekt så som projektledare, arkitekter, andra konsulter och entreprenörer samt de som har uppdrag att planera lokaler för verksamheten. Programmet ska ses som vägledande. Befintliga förhållanden kan innebära att avsteg kan göras från detta dokument. Eventuella avsteg och detaljutformning diskuteras specifikt för varje objekt

och ska alltid värderas och dokumenteras tillsammans med de som har uppdrag att planera lokaler för verksamheten.

Stödjande dokument

Lokalfunktionsprogrammet ska kompletteras med av Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen framtagna behovsbeskrivningar och rumsfunktionsprogram för varje enskilt projekt, samt exempel på konceptlösningar.

Riktlinje

Lokalfunktionsprogram för vård- och omsorgsboende i Göteborgs Stad.

Vad är ett vård- och omsorgsboende

Vård- och omsorgsboende är en boendeform som styrs av socialtjänstlagen och kommunens ansvar för äldre människor med behov av särskilt stöd. Boendet är ett individuellt behovsprövat boende där det finns tillgång till vård och omsorg dygnet runt. Den som bor på ett vård- och omsorgsboende har ett hyreskontrakt på egen lägenhet samt del av gemensamma utrymmen. Socialtjänstlagen innehåller även bestämmelser om rätten till parboende på vård- och omsorgsboende för äldre människor som varaktigt har levt och bott tillsammans.

Alla utrymmen i hela boendet, inklusive den enskilda lägenheten, är personalens arbetsplats. Detta gäller såväl vård- och omsorgsinsatser som lokalvård och andra servicetjänster. Det är därför viktigt att arbetsplatsperspektivet finns med i planeringen av alla utrymmen i boendet genom noggranna inventeringar av verksamhetens behov av utrymmen och funktioner.

Ett vård- och omsorgsboende består av olika lokaler och utrymmen:

- Allmänna utrymmen
- Lokaler som används av den enskilde hyresgästen
- Hälsofrämjande utemiljö
- Lokaler för administration och personal
- Lokaler för service och drift

Målgrupp

Vård- och omsorgsboende är en boendeform för äldre människor med behov av vård och omsorg. Det måste därför tas särskild hänsyn till de krav som åldrande, sjukdom och funktionsnedsättning ställer på lokalernas funktion och användning. En funktionsnedsättning betyder att personen kan ha nedsatt förmåga att fungera fysiskt, psykiskt och/eller intellektuellt. De utformningslösningar som väljs måste därför fungera för många olika användare.

Syfte

Syftet med ett vård- och omsorgsboende är att tillgodose en anpassad boendeform för människor med behov av särskilt stöd.

Faktorer som påverkar användningen av den fysiska miljön

Lokalisering och omgivning

Vård- och omsorgsboendet ska vara integrerat i lokalsamhällets bebyggelsemiljö och infrastruktur och enkelt att nå, samt främja målgruppens självständighet och delaktighet i samhället. Den omgivande miljön kan därför företrädesvis innehålla olika typer av utbud och service. Markens beskaffenhet i boendets direkta närmiljö och omgivande miljö ska även vara utformad på ett sätt som underlättar förflyttning oavsett funktionsförmåga. Detta innebär att nivåskillnader i möjligaste mån ska undvikas. Då verksamhet bedrivs dygnet runt är trygghets- och säkerhetsaspekter avgörande för både boende- och arbetsmiljön.

Utsikt över en aktiv, befolkad plats ger möjlighet till sysselsättning och fortsatt känsla av delaktighet i samhället vilket ger stöd för ett fortsatt normalt vardagsliv. Närhet till grönska och natur är bra för hälsan. En närmiljö som är anpassad till målgruppen ökar även möjligheterna till utevistelse.

Åldrandet och den fysiska miljön

Förmågan att uppleva färger, ljus, ljud och lukter utgör viktiga förutsättningar för att existera i och hantera den fysiska miljön. Både sjukdomar och det normala åldrandet bidrar till att sinnesfunktioner och motoriska funktioner hos individen många gånger avtar eller förändras, vilket kan bidra till olika typer av funktionsnedsättningar. Detta kan bland annat leda till en förändrad uppfattning av tid och rum och ett allt större beroende av den fysiska miljön. Därför är det viktigt att utformningen av den fysiska miljön ger hyresgästen möjlighet att hantera miljön och få stöd i att vara självständig. Detta kan underlättas med en tydlig rumsutformning och god överblickbarhet, vilket även är positivt ur ett arbetsmiljöperspektiv.

Färgsättning, ljus, ljud och materialval

Medvetna val av material, färger, belysning och dagsljusinsläpp skapar förutsättningar som bidrar till ökad trivsel, självständighet och hantering av den fysiska miljön. Val av färg och mönster på ytskikt ska utgå ifrån evidens och målgruppens förmåga att hantera den fysiska miljön. Boendemiljön ska präglas av lugn med så lite störande sinnesintryck som möjligt.

Färgsättning

- Färgsättning ska användas för att tydliggöra den fysiska miljön och framhäva eller dölja olika funktioner, bland annat genom färg och kontrastverkan.

- Tydliga färg- eller kontrastskillnader mellan vägg och golv ska användas.
- Färgsättning och landmärken kan bidra till en trivsamt miljö, förstärkt visuell tydlighet och ökad orienterbarhet.
- Golvytor ska ge ett neutralt intryck utan iögonfallande mönster.
- Golvbeläggning ska vara enhetligt färgsatt utan skiftningar mellan mörkt och ljust.
- Angränsande golvytor ska vara utan färgkontraster, då färgkontraster kan uppfattas som hål eller hinder.
- Färgsättning ska bidra till en lugn miljö med så lite störande sinnesintryck som möjligt.

Ljus och belysning

- Belysning och dagsljus ska användas för att tydliggöra och hantera den fysiska miljön.
- Dagsljus, belysning och material ska utformas så att risken för blänk från blanka ytor minskar.
- Det är viktigt med ljusinsläpp från dagsljus, men det får inte påverka inomhusklimatet på ett negativt sätt.

Ljud

- Det är viktigt att skapa en lugn ljudmiljö där till exempel olika typer av utrustning och aktiviteter inte stör hyresgästen.

Material och ytskikt

- Naturmaterial ska användas i så stor utsträckning som möjligt.
- Blanka, hårda och kalla material ska undvikas. Ytskikt ska vara av icke bländande karaktär.
- Hårda material kan också ges ett mjukare uttryck. En betongvägg kan till exempel förses med en tapet eller ha en varm matt färg.
- Golvmaterial ska vara halkfria med anpassning för respektive utrymmes användning.
- Material och ytskikt ska vara anpassade för att tåla verksamhets-specifikt slitage och behov av rengöring.

Lukt

- Funktioner och transporter som kan avge dålig lukt ska utformas och placeras så att de inte stör utrymmen där hyresgästen vistas.

Hygienisk standard

Vård- och omsorgsboendet ska uppfylla en god hygienisk standard vad gäller utformning och skötsel av samtliga lokaler och utrustning i alla delar av byggnaden.

Digital infrastruktur

- Det ska finnas en digital infrastruktur som täcker verksamhetens behov för såväl hyresgästanknuten välfärdsteknik som annan verksamhetsanknuten teknik.
- Det ska finnas garanterad uppkoppling mot nätverk i hela boendet.
- Den digitala infrastrukturen ska ha en backupfunktion för att säkerställa kontinuerlig drift för såväl hyresgästanknuten välfärdsteknik som annan verksamhetsanknuten teknik.

Allmänna utrymmen

Övergripande byggnadsutformning

Den övergripande byggnadsutformning påverkar såväl boendemiljö som arbetsmiljö och verksamhetens möjlighet att bedriva en effektiv verksamhet.

- De enskilda boendeenheterna i byggnaden ska utformas för att stödja överblickbarhet.
- Boendet som helhet ska tillgodose resurseffektiv användning där relationen mellan olika utrymmen och dess utformning har betydelse för driftskostnaden och hur boendet kan bemannas.
- Alla utrymmen, inom- och utomhus, som hyresgästerna använder ska vara tillgänglighetsanpassade utifrån målgruppens behov.
- Boendet som helhet ska vara utformat så att det är lätt att hitta samt tillgängligt med tanke på avstånd och hinder, samt vara tröskelfritt.
- Termisk komfort anpassad för målgruppen ska tillgodoses i alla utrymmen, som målgruppen vistas i.
- Höjd på fönsterbröstningar anpassas i gemensamma utrymmen och i lägenheter för att möjliggöra utblick när personer sitter eller ligger. Dock är det viktigt att ta hänsyn till personlig integritet.
- Det ska finnas öppningsbara fönster som är säkrade mot olyckor.
- Det ska finnas möjlighet till utblick och kontakt med utemiljön från byggnadens olika delar.
- Korridorer ska utformas så de inte upplevs som långa och enformiga.
- Det ska finnas utrymmen som stödjer möjlighet till spontana möten, samtal och avkoppling.
- *Om möjligt ska de allmänna kommunikationsutrymmena utformas för att skapa en eller flera gångslingor.*

Hissar

- Hissar ska kunna användas självständigt av personer med olika funktionsnedsättningar.
- Hissar ska placeras väl synligt för att enkelt kunna nås av hyresgäster, personal och besökare i naturliga gångstråk.
- Hissar ska vara anpassade för liggande sängtransport tillsammans med hjälpare samt uppfylla krav på räddningshiss.

- Hissar ska kunna användas vid utrymning i samband med exempelvis brand.
- Hissar ska kunna användas för varuleveranser och matvagnar.

RWC (RullstolsWC) och allmän toalett

- Tillgång till RWC och allmän toalett ska finnas i anslutning till huvudentrén.

Entréer

Ett vård- och omsorgsboende är en boendeform men också en arbetsplats för olika yrkeskategorier. Verksamheten genererar ett antal flöden som ska fungera utan konflikter.

- Huvudentrén ska vara tydlig och synlig från utsidan.
- Markbeläggningen vid huvudentrén ska vara anpassad utifrån färgsättning, avgränsningar, säkerhet och lutningar.
- Gångytan i anslutning till huvudentrén ska vara jämnt upplyst med lågt sittande belysning som inte bländar.
- Huvudentrén ska utvändigt ha väderskyddade sittplatser.
- I och utanför entrén ska plats med möjlighet att sitta finnas för att invänta besök, färdtjänst eller annan transport.
- Det ska finnas angöringsplats i anslutning till huvudentrén och möjlighet att på ett säkert sätt lämna/hämta personer.
- Det ska finnas reserverad parkering för funktionsnedsatta i anslutning till huvudentrén.
- Entré och entrédörrar ska vara tillgänglighetsanpassade för personer med olika typer av funktionsnedsättningar.
- Huvudentréns insida ska vara utformad så det är lätt att hitta samt vara inbjudande och välkomnande.
- Det ska finnas ringklocka, porttelefon eller instruktioner om hur besökare kommer in.
- Plats för informationstavlor ska finnas på både in- och utsidan av huvudentrén.
- Entrémiljön på insidan ska vara utformad som en naturlig mötesplats.
- Utrymme för postfack till varje lägenhet och verksamhet ska finnas.
- Utrymme för avspolning och rengöring av hjälpmedel ska finnas i anslutning till huvudentrén, med fördel både inom- och utomhus.
- Leveranser till fastigheten ska hållas åtskilda från hyresgästernas utemiljö.
- En separat entré för varuleveranser ska finnas.
- Entréer för varuleveranser och annan transport ska vara utrustade med instruktioner om hur passage ska ske.
- Sjuktransporter samt transport av avlidna ska ske på ett värdigt sätt och om möjligt ej genom huvudentrén.
- Samtliga entréer ska vara väl upplysta.
- *Slussfunktion i huvudentrén värderas i varje enskilt projekt.*
- *En separat entré för personal värderas i varje enskilt projekt.*

Säkerhetshöjande system

Säkerhet kan tillgodoses med olika typer av säkerhetssystem utöver lokalernas utformning.

Säkerhetssystemen ska anpassas för varje enskilt projekt och ska innefatta lås-, larm-, brand- och passersystem samt andra möjliga lösningar, exempelvis belysning.

Det är viktigt att framtagandet av lösningar för dessa säkerhetssystem ska föregås av en systematisk riskanalys.

Lokaler och utrymmen som används av den enskilde hyresgästen

Egna lägenheten på boendeenheten

Den egna lägenheten ska bestå av minst ett bostadsrum med möjlighet att möblera med säng, sittmöbler, bord och andra möbler. Lägenheten ska ha goda dagsljusförhållanden med solavskärmning och insynsskydd vid behov samt en behaglig ljudmiljö.

Lägenhetsdörr

- Lägenhetsdörren ska vara färg- och kontrastmarkerad på både in- och utsidan.
- Sängen ska lätt kunna flyttas in och ut ur lägenheten med hyresgästen liggande i sängen.
- Lägenhetsdörren ska vara lätt att öppna för personer med olika typer av funktionsnedsättningar.
- *Brevlåda och möjlighet till personlig utsmyckning utanför lägenhetsdörren värderas i varje enskilt projekt.*

Hall

- I hallen ska det finnas plats för gång- och förflyttningshjälpmedel.
- Det ska finnas klädhängare som kan anpassas efter den enskildes behov.
- Strömbrytare och eluttag ska ha kontrasterande färg gentemot vägg.

Sov- och allrum

- Sovplatsen ska ge möjlighet till alternativa placeringar av sängen där utblick genom fönster ska vara möjligt.
- Mörkläggningslösning av rummet ska kunna hanteras av personer med olika typer av funktionsnedsättningar.
- Det ska finnas minst ett öppningsbart fönster som är säkrat mot olyckor och som kan hanteras av personer med olika typer av funktionsnedsättningar.
- Lägenheten ska vara utrustad med både primära och sekundära taklyfts balkar.
- Strömbrytare och eluttag ska ha kontrasterande färg gentemot vägg.

Pentry

- Lägenheten ska innehålla en köksfunktion som omfattar diskbänk med ho och blandare med förlängd spak, kylskåp med frysack samt avställningsplats för annan köksutrustning.
- Kokplatta ska vara lös och ansluts i vägguttag med timer, spisvakt eller motsvarande.
- Köksfunktionerna ska vara tillgängliga för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Avser ej höj- och sänkbar funktion.
- Strömbrytare och eluttag ska ha kontrasterande färg gentemot vägg.

Hygienrum

Hygienrummet ska ge hyresgästen goda möjligheter att sköta toalettbesök och personlig hygien med eller utan assistans.

- Hygienrummet ska vara tillräckligt stort för att hantera eventuella hjälpmedel och hjälpande personal.
- Dörr till hygienrum ska vara färg- och kontrastmarkerad på både in- och utsidan.
- Dörren ska vara utrustad med lås som är öppningsbart från utsidan.
- Ingången till hygienrummet ska vara placerad i sov och allrumsdelen i lägenheten.
- All utrustning i hygienrummet, såsom toalettstol, handfat, stödhandtag, duschstång och strömbrytare, ska ha kontrasterande färg gentemot vägg och golv.
- Toalettstolen ska ha eldriven höj- och sänkbar funktion som kan regleras av hyresgästen.
- Toalettpappersrullen ska vara placerad så att den lätt kan ses och nås från toalettstolen.
- Tvättställ ska ha manuell höj- och sänkbar funktion och blandare med förlängd spak.
- Tvättmaskin och torktumlare alternativt kombimaskin ska installeras vid nyproduktion. Vid ombyggnation tas beslut i varje enskilt projekt.
- Utrymme för personliga hygienartiklar ska finnas och vara anpassat för personer med funktionsnedsättning.
- Det ska finnas funktion för att droptorka kläder.
- Det ska finnas eluttag anpassat för personer med funktionsnedsättning.
- Det ska finnas badrumsspegel anpassad för personer med funktionsnedsättning.
- Alla vred och handtag ska vara anpassade för personer med funktionsnedsättningar.
- Duschplats ska rymma en duschstol och plats för hjälpande personal.
- Stödhandtag ska finnas i duschen.

Förråd och förvaring

- Ett lägenhetsspecifikt förråd ska finnas, om möjligt i eller i direkt anslutning till lägenheten.
- Utrymme för att kunna förvara kläder ska finnas.
- Utrymme för förbrukningsmaterial ska finnas.

- Utrymme för läkemedelsskåp ska finnas.
- Utrymme för värdeskåp ska finnas.
- Utrymme för egen städutrustning ska finnas.

Gemensamt kök och matplats på boendeenheten

I varje enskilt projekt beslutas vilken typ av kök som ska finnas på boendeenheten. Detta styrs av om boendet har annat kök av typen produktions-, tillagnings- eller mottagningskök. Utformningen definieras utifrån behovsbeskrivning för respektive projekt.

- Kök och matplats ska vara lätta att nå och använda för hyresgästerna.
- Enhetens kök ska placeras i anslutning till matplats.
- Köket ska vara ergonomiskt utformat.
- Förvaringsutrymmen ska finnas i köket.
- Utrymme för matvagnar ska finnas på lämplig plats i förhållande till köket.
- Det ska finnas separat möjlighet för handtvätt i anslutning till matplatsen.
- Matplatsen ska dimensioneras så att alla som bor på enheten kan äta samtidigt oavsett funktionsnedsättning och behov av assistans.
- Matplatsen ska dimensioneras med plats för att ställa av och hantera personliga förflyttningshjälpmedel.

Gemensamt vardagsrum på boendeenheten

- Vardagsrum ska vara lätta att nå för hyresgästerna.
- Vardagsrummet ska dimensioneras så att alla som bor på enheten oavsett funktionsnedsättning kan vistas där samtidigt.
- Vardagsrummet ska dimensioneras med plats för att ställa av personliga förflyttningshjälpmedel.

Gemensamma utrymmen på boendeenheten

- Korridorer ska utformas så de inte upplevs som långa och enformiga.
- Korridorer ska utformas så att hyresgästerna kan ta sig fram utan att komma till en återvändsgränd, det vill säga en naturlig gångslinga ska finnas inom enheten.
- Det ska finnas möjlighet till utblick från olika delar av kommunikationsutrymmena på enheten, inklusive den hälsofrämjande utemiljön.
- Säkert utformade ledstänger ska finnas i alla korridorer.
- Korridorer ska vara tillräckligt breda så att två personer i rullstol kan mötas.
- Ingångarna till lägenheterna ska inte vara placerade mitt emot varandra.
- Det ska finnas delmål i korridorer med sittplatser.
- Det ska finnas utrymmen som inbjuder till att sitta ner för spontana samtal eller avkoppling.
- *Avståndet från den egna lägenheten till gemensamt vardagsrum och matsal bör inte vara längre än 15 meter.*

Lokal för aktiviteter utanför boendeenheten

Det ska finnas flera lokaler som kan tillgodose olika typer av aktiviteter, där multifunktion ska bedömas i varje enskilt projekt.

- Minst en lokal ska dimensioneras så att alla som bor på en enhet oavsett funktionsnedsättning kan vistas där samtidigt.
- En av lokalerna ska rymma större delen av de boende på hela boendet.
- Det ska finnas hörslina i lokaler där så är lämpligt.
- Det ska finnas utrymme för förvaring av material.
- Lokalerna ska dimensioneras med plats för att ställa av personliga förflyttningshjälpmedel.

Hälsofrämjande utemiljö

Utemiljön ska vara en naturlig del av boendemiljön och lätt att lära känna utifrån karaktär, innehåll och användningsområden. Miljökvaliteterna i utemiljön ska bygga på både bekväm och stimulerande design. Detta för att tillgodose olika målgruppers behov, det vill säga såväl de som är känsliga för understimulans och de som är känsliga för överstimulans. Utformningen ska bidra till en utemiljö som på olika sätt är skyddande för hyresgästen.

- Det ska finnas minst en grönskande utemiljö, gärna fler, i direkt anslutning till byggnaden.
- Det ska även finnas utemiljöer i form av större balkonger och/eller terrasser.
- Utemiljön ska vara väl synlig och lätt att nå från byggnaden.
- Det ska vara enkelt att komma in och ut avseende dörrar, lås, trösklar och avstånd för personer med olika typer av funktionsnedsättningar.
- Utemiljön ska vara omgärdad på ett sätt som bidrar till trygghet och säkerhet utan att det upplevs som instängande.
- Markbeläggning för gång- och vistelseytor ska vara fast och stabil samt anpassad utifrån storlek, bredd, färgsättning, avgränsningar och lutningar för personer med olika funktionsnedsättningar.
- Utformning av gångstråk, platser, landmärken, knutpunkter och avgränsningar ska vara tydliga och hjälpa personer med olika typer av funktionsnedsättningar att förstå och orientera sig i utemiljön.
- Det ska finnas belysning som anger stigar, ramper och passager samt vara trygghetsskapande.
- Utemiljön ska innehålla inslag av gräs och grus.
- Entrén som leder tillbaka in i byggnaden är ett viktigt landmärke som ska vara lätt att hitta och förstå.
- Det ska finnas gott om anpassade sittplatser utspridda i utemiljön och utmed gångstråk.
- Gångstråk ska kunna användas för såväl motion som för lugna promenader samt binda ihop olika delar av boendet, såsom entréer, uteplatser, odlingsytor och gångslingor.
- Utemiljön ska innehålla ytor och anpassade sittplatser med väderskydd vid regn, blåst och sol.

- Utemiljön ska med stöd av utblickbarhet bidra till att ta del av livet utanför boendet. Det vill säga skapa kontakt med den yttre omgivningen utanför byggnaden och dess tillhörande närmiljö.
- Det ska finnas plats för olika typer av lustfyllda och meningsfulla aktiviteter så som stillasittande-, sociala-, fysiska-, terapeutiska- och trädgårdsaktiviteter.
- Det ska finnas möjlighet att följa årets växlingar i naturen.
- Det ska finnas rofyllda och trygga platser i utemiljön som varken är överbefolkade eller har störande inslag. Dessa platser ska erbjuda avkoppling, lugn och ro och tystnad.
- *Det bör finnas inslag av områden som påminner om vildhet och natur där växter ser ut att ha kommit av sig själv och de kan utvecklas fritt.*
- *Den primära utemiljön ska finnas i markplan och takterrasser bör undvikas. Om takterrass är den enda lösningen för att skapa en anpassad utemiljö ska det övervägas utifrån förutsättningar i varje enskilt projekt.*

Lokaler för administration och medarbetare

Administrativa lokaler

Behovet av administrativa lokaler beror på hur verksamheten är organiserad samt verksamhetens storlek.

- Samtliga kontor ska utformas med hänsyn till krav på sekretess för respektive kontor.
- Separata kontor ska finnas för legitimerad personal samt chefer.
- Medarbetare på varje boendeenhet ska kunna dokumentera med bibehållen sekretess.
- Medarbetare ska kunna ha samtal och mindre möten med bibehållen sekretess i anslutning till boendeenheten.
- De funktioner som delas av två eller flera enheter ska placeras så de enkelt nås från ett neutralt utrymme utanför enheterna.
- Det ska finnas större och mindre konferensrum samt samtalsrum med hänsyn till krav på sekretess för respektive mötesrum.
- *Behov av ytterligare administrativa lokaler värderas i varje projekt.*

Personalutrymmen

- Det ska finnas minst ett gemensamt lunchrum för alla medarbetare med köksutrustning för att tillaga, värma och äta medhavd mat vid bord och stolar med ryggstöd.
- Det ska finnas minst ett gemensamt pausrum med tillräckligt många sittplatser med ryggstöd.
- Det ska finnas vilrum.
- Det ska finnas omklädningsrum skilda för män och kvinnor med tillgång till toalett och dusch.

- Det ska finnas möjlighet att låsa in personliga värdesaker och kläder samt personlig arbetsutrustning.
- Det ska finnas tillgång till minst en RWC för personal på varje våningsplan.
- Det ska finnas tillgång till en toalett för personal på varje enhet.
- Det ska finnas parkeringsplatser för cyklar med tillhörande laddningsfunktion, stöldsäkerhet och väderskydd.
- Det ska finnas låsbart utrymme för laddning av batteri för elcykel som uppfyller brandregler.

Lokaler för service och drift

Leveranser och mellanförvaring

- Leveranser ska ske via separat leveransentré.
- Det ska finnas utrymme för mottaget gods där fritt passageutrymme av annan transport tillåts.
- Det ska finnas rangerings- och ompackningsytor.
- Det ska finnas två separerade utrymmen för att dela på rena och smutsiga hjälpmedel.
- Det ska finnas två separerade utrymmen för att dela på rena och smutsiga arbetskläder.
- Utrymme för tvätt av grundutrustningshjälpmedel ska finnas.

Lokalvård

Beroende på byggnadens storlek och verksamhetens behov kan flera städutrymmen behövas.

- Det ska finnas städcentral med utrymme för förvaring av städvagnar och annan städutrustning. Städcentralen ska vara ljudklassad enligt gällande bestämmelser.
- Städcentralen ska finnas i närhet av hissar.
- Det ska finnas golvbrunn för tömning av städmaskiner.
- Det ska finnas tillgång till laddning av städmaskiner.
- Utrymme för utslagsback och/eller golvbrunn ska finnas på varje våningsplan för hantering av skurvatten.
- Omklädningsrum med dusch och toalett delas med övrig personal på anläggningen.
- Utrymme för mopptvätt ska finnas.

Läkemedelsrum

- Det ska finnas ett säkert och låsbart läkemedelsrum.
- Läkemedelsrummet ska uppfylla de byggnadskrav som ställs på ett rum som ska förvara läkemedel.
- *Behov av kommunalt akutläkemedelsförråd (KAF) värderas i varje enskilt projekt.*

Sopor och återvinning

Avfallshanteringen ska utformas så att källsortering av material kan ske i enlighet med Göteborgs Stads mål att öka resurshushållningen samt minska avfallsmängder. Hänsyn ska tas till logistik och flöden samt minskad risk för smittspridning och dålig lukt.

- Utrymme för källsortering ska finnas där avfallet uppstår, eventuella mellanstationer samt slutstation.
- Utrymme för farligt avfall samt verksamhetsspecifikt avfall ska finnas.
- Vägar för sopor får inte korsa vägar för varumottagning.
- *Installation av sopsug eller annat avfallsnedkast värderas i varje enskilt projekt.*

Spol- och diskdesinfektor

- Det ska finnas utrymme för minst en spoldesinfektor på varje våningsplan där rent och smutsigt ska kunna särskiljas.
- Det ska finnas utrymme för en diskdesinfektor med placering nära sjuksköterskornas utrymme där rent och smutsigt ska kunna särskiljas.
- Det ska finnas utrymme för låsbar förvaring av kemiska produkter samt desinfektion.

Tvättstuga

- Det ska finnas minst en gemensam tvättstuga per huskropp där rent och smutsigt ska kunna särskiljas.
- Det ska finnas möjlighet att torka tvättat gods.
- Det ska även finnas möjlighet för att tvätta och torka grövre textilier.

Vaktmästeri

- Det ska finnas ett kontor för administration.
- Omklädningsrum med dusch och toalett delas med övrig personal på boendet.
- Det ska finnas en lokal för enklare verkstadsarbete.
- Det ska finnas utrymme för förvaring av förbrukningsmaterial centralt i byggnaden.

Förråd och förvaring för verksamheten

Det är viktigt att det finns tillräckligt med utrymme för förråd och förvaring på boendet. Placering av specifika förråds- och förvaringslösningar ska styras av frekvensen av användandet.

Förråd och förvaring

- Det ska finnas förråd för förbrukningsmaterial.
- Det ska finnas förråd för kontorsmaterial.
- Det ska finnas förråd för hjälpmedel.

- Det ska finnas utrymme för laddning av hjälpmedel.
- Det ska finnas förråd för övrigt material.
- Det ska finnas förråd för fastighetsdrift.
- Det ska finnas förråd för möbler och utrustning som används i utemiljön.

Projektspecifika funktioner

Tillagnings- eller mottagningskök

I varje enskilt projekt beslutas vilken typ av kök som ska finnas. Köket kan vara av typen tillagnings- eller mottagningskök. Utformningen definieras utifrån behovsbeskrivning för respektive projekt.

- Varumottagning och bredd på dörr ska vara dimensionerade för att ta emot stora och skrymmande leveranser.
- Varumottagning ska vara väderskyddad med gott om utrymme för att förvara tömda vagnar och backar.
- Alla utrymmen i och i anslutning till köket ska vara tröskelfria utan nivåskillnader.
- Det ska finnas utrymme där specialkost kan tillagas och/eller hanteras utan risk för korskontaminering.
- Det ska finnas ett effektivt flöde från mottagning av varor tills måltiden serveras hos hyresgästerna på boendeenheten.
- Det ska finnas ett låst utrymme med slussfunktion i anslutning till kök för värmevagnar, med separata eluttag för varje vagn, där medarbetare på boendeenheten kan gå in.
- Det ska finnas utrymme för värmevagnar för utleverans.
- Det ska finnas separata förråd för köket.
- Det ska finnas separat utrymme för bakning.
- Det ska finnas förutsättningar för kontrollerad nedkylning av mat.

Personalutrymmen för måltidspersonal oavsett typ av kök

Det ska skapas en separat hygienzon endast avsedd för måltidspersonal. Medarbetare i tillagnings- eller mottagningsköket skall kunna sköta servering utan att behöva lämna köksområdet.

- Omklädningsrum med ett skåp till varje medarbetare som man kan låsa, separerat för arbetskläder/privata kläder, tvättmaskin, torktumlare, plats för tvättkorg och förvaring av ren tvätt.
- Det ska finnas separat toalett för måltidspersonal samt duschmöjlighet i anslutning till omklädningsrum.
- Det ska finnas ett separat personalrum där måltidspersonal kan tillaga, värma och äta sina måltider.
- Det ska finnas ett mindre mötes- och samtalsrum.
- Det ska finnas separata kontor för köksmästare, enhetschef samt övriga medarbetare.

Restaurang och/eller kafé

I varje enskilt projekt beslutas om det ska finnas restaurang och/eller kafé.

Parkering

I varje enskilt projekt beslutas om det ska finnas:

- Parkeringsplatser för tjänstebilar med tillhörande laddningsfunktion.
- Utrymme för tjänstecyklar som är stöldsäkert och väderskyddat.
- Låsbart utrymme för laddning av batteri för elcykel som uppfyller brandregler.
- Besöksparkering i anslutning till byggnaden.

Andra boendetrymmen

I varje enskilt projekt beslutas om det ska finnas andra gemensamma funktioner.

Samnyttja och samlokalisering med andra verksamheter

I varje enskilt projekt beslutas om samnyttjan och samlokalisering med andra verksamheter.

Krisberedskap

Vård- och omsorgsboendet ska uppfylla de av Göteborgs Stad framtagna krav på krisberedskapsåtgärder.